

Diskussionspapper

- Dagvattenutredningar

Gör en kort presentationsrunda

Gå igenom frågorna enskilt i fem min och diskutera sedan i gruppen.

Lämna in svar på frågorna var och en för sig

1. Hur gör ni för att ta hänsyn till MKN för vatten i din kommuns planprocesser?

- Samarbetar i vattenfrågan och tar fram styrdokument.
- Behovsbedömningar
- Tar med i planbeskrivning
- Vid behov diskuterar frågan med länsstyrelsen samt miljö- och hälsa
- Planbeskrivning och behovsbedömningar. Rubriker.
- Inte alls, om det inte är speciellt uppenbart att ngn plan är direkt i anslutning till "känsligt" område.
- Kriterier för behovsbedömningar och kriterier för att bedöma om DP påverkar MKN.
- Lite, där GIS-underlag visar på problem m skyfall mm genomförs en dagvattenutredning, men den fokuserar främst på vattenvolym. I skyddsområde kan riskutredning tas fram.
- I början gm kontakt med VA-huvudman (Mälarenergi) i början av planarbetet, sedan genom möte med konsult. Behovsbedömning inom planuppdrag.
- Det finns med i behovsbedömningen. Dagvatten ska alltid utredas. Ytterligare fördjupning om MKB behövs. Scannar alltid planen i Kartdatabasen, kollar risk för översvämning, skyfallskartering, nedlagda bensinstationer el likn.
- Lyfts upp delvis i ÖP och FÖP.
- Dagvattenutredningar för detaljplanerna.
- Osäkert, relativt nytt att fundera kring MKN.
- Om vattenförekomst finns i närheten av planområdet utreds eventuella vattenförhållanden.
- Avstämning med miljö- och hälsa.
- Projektgrupp i detaljplanen.
- Vet inte hur den formella processen ser ut. Checklista för planprocess från Boverket, specifikt i arbete med LIS-områden.
- Vi famlar! Försöker titta i VISS. Handlar upp dagvattenutredningar. Men alla andra delar inom MKN – vi vet inte hur man gör.
- Dagvattenutredningar – vad innehåller det vart leds det.
- Jämför med VISS. Utgår från att föroreningsmängder och flöden inte ska öka. Blir frimärkesplanering tyvärr. Har uppdrag i ÖP att ta fram handlingsplan för Fyrisån där belastning från hela avrinningsområdet tas med och kompensationsåtgärder kan tillämpas och kostnadseffektiva åtgärder möjliggöras.

Vatten i samhällsplaneringen - ett seminarium om miljö kvalitetsnormerna

- Check i VISS, dvs statuscheck. Numera identifierar vi ev behov av dagvattenutredning, kartkoll av avrinningsområdet + recipient. Vi handlar dagvattenutredningar med kravspec. kring fördröjningsbehov och teoretisk modellering STORM-TAC av föroreningar.
- Behovsbeövdmning – MKB, planbeskrivning och genomförande av DP – uppföljning av MKB.
- Miljöbedömning i varje plan (behovsbedömning). Ev MKB som visar vilka åtgärder som behövs för att uppfylla MKN.
- A. Genom miljöbedömningar. B. Exploateringsavtal.
- Via miljöbedömningar. I planläggningen.

2. Angående dagvattenutredningar:

Hur hanterar ni dagvattenutredningar i er kommun?

- Vad är bra nog? God dagvattenutredning – metodik!
- Standard i alla detaljplaner
- Byggherren beställer. Input från VA-huvudman och vattenstrateger.
- Vi gör det i dagsläget för varje plan för sig med fokus på det aktuella området. Hur tar man hand om vattnet, avrinning mm är i fokus.
- När krävs en dagvattenutredning?
- Samarbete med plan och VA. Beställning alt internt beroende på komplexitet.
- Stämmer alltid av med VA-huvudmannen. Bedömer om de kan göra en enklare utredning/PM eller om en konsult ska göra. Vi har ramavtal med tre konsultföretag. Är byggherren privat kan byggherren beställa själv från egen konsult, men ska alltid stämmas av med VA-huvudmannen innan.
- SBF låter konsulter ta fram dagvattenutredningar. MIF granskar innehållet – samråd.
- Vi tar in konsult och dagvattenutredning kommer att göras för de flesta planer
- Gör en bedömning för varje plan om dagvattenutredning behövs.
- Inga särskilda dagvattenutredningar. De flesta verkar tillämpa utredningar, som vi vissa fall görs från VA, andra hos planerarna. Jordabalken för att ta emot vatten från ny-hårdgjorda ytor ut på gatorna.
- Vi famlar! Försöker titta i VISS. Handlar upp dagvattenutredningar. Men alla andra delar inom MKN – vi vet inte hur vi gör.
- Planhandläggaren plus VA-huvudmannen sätter förutsättningar. Alla planer har utredning.
- Görs i många planer. Planhandläggare eller byggherre ger uppdrag till konsult. Vattenstrateger och VA-huvudman (Uppsala vatten) granskar utredningarna.
- Planarkitekt tillsammans med planprojektgrupp. VA-kompetens kollar kravspec, handlar av ramavtalskonsult. Genom samrådsyttranden från länsstyrelsen (inte i dialog) börjar vi förstå vad Ist vill ha svar på från DP-processen och utifrån detta får vi svar på ev åtgärdsbehov enl dagvattenutredn.
- Planarkitekter beställer utredningar som granskas i samråd med VA-huvudmannen.
- Genomför dem med hjälp av en konsult.
- I princip är det exploatörerna som anlitar konsulter. Krav finns på analys och förslag till åtgärder som är applicerbara och genomförbara.
- Beställning i planskedet av planarkitekt. Ska övertas av vår VA-huvudman.

Vad bör de innehålla för att kunna användas till att hänsyn till MKN ska kunna tas?

- Vattenförekomsternas status, föroreningsbelastningen i kommunen – direktivets krav alternativt vattenplanens målsättning, dagens situation jämfört med förslagets konsekvenser plus förslag på åtgärder.
- Avrinningsområde, översvämning, skyfallskartering, vart tar vattnet vägen?, hårdgjordyta/infiltrerande alternativt fördröjande yta, Åtgärder alternativ, rekommendationer och vad som måste göras = tydlighet.
- Den bör utgå från vattenförekomsten – status. Förändring av hårdgjorda ytor. Förorenande ämnen och flöden. Praktiska exempel på åtgärder för rening och fördröjning.
- Mängdberäkningar? Påverkan på MKN och (???) samt alternativa lösningar/kostnadseffektivitet
- Förorenings- och näringsinnehållet samt flöden. Det bör innehålla det som är idag och vad som kan komma i framtiden.
- Flöden och föroreningsgrad (aktuellt och kommande).
- Recipient, det akutella områdets påverkan samt omgivande påverkan. Markförhållanden, grön- och blåstruktur mm/översvämningrisker och lågpunkter.
- Påverkan på avrinningsområdet. Förslag till åtgärder/hänsyn i plan.
- Föroreningar, vattenförekomst, status, markförhållande och åtgärder.
- Föroreningsbelastning och fördröjning före och efter exploatering. Status och MKN för recipient. Eventuella översvämningrisker och lågpunkter. Utrymme för sekundära flöden. Förorenade mark/markförhållanden?
- Redovisning av recipient och avrinningsområdet, statusklassning och MKN. Modellering av halter före och efter exploatering, ev andra relevanta planeringsförutsättningar, exvis förorenad mark.
- Avrinningsområden, vattenförekomst, recipient, status på recipient, dagvattenkvalitet (eventuella föroreningar), fördröjning och eventuell rening.
- De lokala förutsättningarna. Beräkning av konsekvenser samt förslag på åtgärder.
- Förslag till lokalt omhändertagande av dagvatten med förslag till rensning (oljeavskiljare mm)
- Att rening ska ske på kvartermark eller så nära källan som möjligt. Riktvärden för utsläpp för olika miljöfarliga ämnen och växtnäringsämnen.
- Vattenkvaliteten i vattenrecipienten.
- Vattenförekomstens status, föroreningsbelastning i kommunen – direktivets krav alternativt vattenplanens målsättning. Dagens situation jämfört med förslagets konsekvenser plus förslag på åtgärder.
- Åtgärdsförslag.
- Rening av vatten, koppling till övriga områden runt om i staden/kommunen.
- Minimum? Halter men även mängder av föroreningar.
- Frågan om vattenkvalitet, ej bara volym.
- Expertkunskap kring risk för försämring av MKN. Sedan expertkunskap kring adekvata åtgärder.

Vilken geografisk avgränsning / skala bör de utgå ifrån?

- Beror på planens art och omgivning
- Avrinningsområdet, men inte praktiskt möjligt.
- Avrinningsområde, relativt till större områden i plan för att kunna (???) ev lösningar.
- Primärt planområdet. Men vid vattenförekomster vart det kommer ifrån. Olika från fall till fall.
- Avrinningsområde (innanför eller utanför plan beroende på storlek.
- Påverkansområde på den recipient/vattenförekomst som påverkas.
- Planområdet med koppling till Aro – men, jag vet inte om vi kräver det idag.
- Vattenförekomst/avrinningsområde/planområde
- Planområdet resp. avrinningsområdet för planen (i bästa fall).
- Delavrinningsområdesnivå, ned till recipient, avseende bakgrundsbeskrivning.
- Avrinningsområden.
- Planhandlingarna (1:1000). (Borde vara avrinningsområdet.)
- Beror på planomfattning.
- Utsläppspunkt -> till så nära källan punkt som möjlig -> recipient.
- Anpassat utifrån planområdet och ta hänsyn till närområdet.
- Bör beskriva avrinningsområdet som berörs, recipient men DP kan enl. PBL endast reglera DP's geografiska område, så det är väl gränsen?
- Det beror på.
- Detaljplanen plus eventuellt påverkande, angränsande område.
- Större än DP
- Beror på avrinningsområdet.
- Främst planområde, men utblick mot avrinningsområdet.

När i planprocessen bör en dagvattenutredning vara på plats?

- Innan samråd
- Tidigt. Samråd.
- Den bör vara klar till samrådet, men arbetet bör ske under hela processen.
- Innan samråd
- Beror på frågan. Från ÖP/FÖP ner till DP.
- Egentligen redan i behovsbedömningen.. men vi är vanligtvis mycket senare.
- Under framtagande av planbestämmelserna.
- En grov dagvattenutredning tidigt i processen.
- Innan samråd om det inte är en rent bagatellartad planyta.
- Tidigt innan samrådshandlingar tas fram.
- Så tidigt som möjligt! – Nuläge!
- Före samråd
- Innan samrådet
- Innan samrådet så planförslaget kan anpassas efter resultatet.
- Vi delar upp utredning i två skeden. 1 – Bet förhållanden som underlag till arkitekt etc. 2 - skede två baserat på förslag m konkreta åtgärder.
- Det beror på. FÖP och planprogram om det görs.
- I början – så att det tydligt framgår vad förutsättningarna är.
- Innan DP-nivå.
- Under planarbetet, tidigt, men även med tillämpning på tänkt utformning.
- Två tillfällen viktiga: Som förutsättning samt beräkning av planförslag. Tidigt i processen.

3. Vad önskar ni att regionala eller nationella aktörer ska göra för att ge er stöd i denna fråga? - Ge konkreta förslag på VAD och VEM!

- Sårbart med EN kontaktperson på VA-huvudmannen (Mälarenergi), som annars är kanon som bollplank!
- Bra planbestämmelser som säkerställer att de föreslagna reningsgraderna blir av
- Länsstyrelsen – mer informell kontakt, tätare, tillgång.
- PBL – särkrav vore bra! Kartunderlag till kartortalen – avrinningsområden.
- Innehåll i en dagvattenutredning → LST eller kanske MER. Hantverket – så för/skriver vi in i planhandlingarn utifrån dagvattenutredning → LST vägledning.
- Tydligare regler för styrning, dagvatten i plankartan → lättare få fram statusklassning på VISS. Vad behövs för att uppnå MKN.
- Stöd fr. (??) underlag och bedömning kvalitetsfaktorer i MKN. Tydligare lagstiftning/stöd för dagvattenkrav i planfrågor → Boverket. Hur gör vi tillsyn efter byggnation?
- Stockholms länsstyrelse (i ex Järfälla) exempel där de har planträffar med ex Stockholms stad varannan vecka, ngt glesare med ex Järfälla. Alltså: Vi skulle behöva dialog med länsstyrelsen i planprocessen och inte fortsätta kommunicera via samråd och samrådsyttrande.
- Hjälp med kvalitetsfaktorerna (utbildning, checklistor, uppföljning och tillsyn).
- Riktlinjer å planbestämmelser (Boverket). Riktlinjer på kompensationsåtgärder (Boverket).
- Samlad information på länsstyrelsens karttjänst som är lätt användbar.
- Boverket bör se över PBL. Länsstyrelserna – handläggarstöd för respektive län om MKN.
- Bättre kartunderlag (tillgänglighet). Förklaring VISS.
- Länsstyrelsen skulle kunna stödja upp med kunskap, kanske workshop kring detta i kommunen. För förvaltningschefer och politiker.
- Tillhandahålla GIS-underlag →LST/SGU. Hjälp med kvalitetssäkring av dagvattenutredning.
- Dokument för avrinningsområden där viktiga åtgärder tas upp, samt ungefärlig placering och prio för detta. Vägledning: Riktlinjer för hur man i detaljplan kan avtala om kompensationsåtgärder utanför DP-området.
- Rena så nära källan som möjligt.

4. Ge förslag på en olöst fråga som ni behöver hjälp med

- Bra planbestämmelser som säkerställer att de föreslagna reningsgraderna blir av.
- Vilket planunderlag/kartor mm finns? Hur använder vi VISS? Vilka är delarna i bedömning (MKN – kriterier).
- Hur gör vi utredningar för hela avrinningsområden så att vi kan titta på kostnadseffektiva åtgärder och kompensationsåtgärder. Goda exempel?
- Vem tar hand om helhetsperspektivet? Hur följer kommunerna upp att åtgärder genomförs – Utveckla tillsynen.
- Vattenplan i Håbo!
- LST + SKL + Vattenmyndigheter skulle kunna ta fram förslag till hantering av dagvattenfrågor med tanke på MKN som har stöd i PBL.
- Hur ska man skriva beställning i dagvattenutredningar att man ska se på att inte en ekologisk kvalitetsfaktor ska överskridas.
- Vem betalar utredningar i större sammanhang? Hur följer man upp?
- Hur hanterar kommunerna MKN i bygglov och genomförande + uppföljning då fastighetsägaren är privat?
- MKN och planering kopplat till vattenfrågor. Hur kan man få in det i detaljplaneringen på ett tydlig och enkelt sätt? Hur ser man på ett större område utanför detaljplanen i praktiken? Utan dagvattenpolicy?
- Vi saknar kompetens kring MKN. Helhetsperspektivet, vems ansvar?
- Vem som ansvarar för helhetsperspektivet, hela kedjan. 1 – översyn vattenavrinningsområdet -> 2 Prio över åtgärder som är effektiva i avrinningsområdet -> 3 Lokala åtgärdsprogram som vägleder DP-handläggning.

1. Vilket kartstöd använder ni idag i er kommun för att kunna ta hänsyn till MKN för vatten

- Använder ni VISS? Något annat?

- Ja, plus LST:s karttjänst.
- VISS och GIS-skiktet hos LST
- Kartportalen – kartdatabas.

- Hur fungerar det för er?

- Delvis (komplicerat och otydligt)
- Ok, men (???) miljöboken
- Ganska enkel men funkar ok till behovsbedömningar.

- Har ni exempel – egna eller andras på hur kommuner utvecklat kartstöd för arbete med vattenfrågor i planeringen?

- Nej tyvärr, jobbar ej på kommunen

2. Vad önskar ni att regionala eller nationella aktörer ska göra för att ge er stöd i denna fråga? - Ge konkreta förslag på VAD och VEM!

- Samla gällande regler i form av GIS-skikt såsom vattenatlas – allt på ett ställe som ajour görs av berörda myndigheter – underlag för kommuner vid bedömningar.
- Historisk data. Gama (???) Ligg på Domstolsverket att släppa miljöboken även till centrala myndigheter och er kommuner, helst även allmänheten, Inte bara till lst.
- Råd och exempel på planbestämmelser från Boverket. Exempel på åtgärder och effektivitet.

3. Ge förslag på en aktivitet eller konkret stöd som kan hjälpa er att få et väl fungerande kartstöd för vattenfrågor i planeringen

- Att möjliggöra utbyte av olika kartskikt mellan LST och kommuner
- Kurs eller en lättanvänd app.

4. Ge förslag på en olöst fråga som ni behöver hjälp med

- Om domar för vattenverksamheter och markavvattningsföretag kunde ligga med på kartan (och modellernas) så skulle man kunna se hur det tillståndsgivna skiljer sig från verkligheten. Modelleringar idag är väl inte gjord från domar idag? Ett problem är dock att domar inte följs och ev borde återkallas.

Avslutning:

Enas i gruppen om minst ett förslag på Aktivitet från Fråga 3 och minst en Olöst fråga från Fråga 4. Skriv dessa på separata post-its.

Vatten i samhällsplaneringen - ett seminarium om miljö kvalitetsnormerna

Namn och organisation (Obs! – frivilligt):